

СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ
СРБИЈЕ

СРП

БЕОГРАД, Дечанска 14/5; тел/факс: 011/3236-259, 025/420-093
E-mail: sob@beograd.com, sindiso@sbb.rs

ПРОСВЕТАРИ УБУДУЋЕ БЕЗ ПРАВА НА ШТРАЈК

Закони против штрајка

На недавно (9. октобра) одржаном инструктивном интерактивном семинару „Правно уређивање права на штрајк – европски стандарди и пракса“, између осталих учесника, суделовали су и представници Независног синдиката јавних служби Војводине – Хаџи Здравко М. Ковач, председник, Ранко Хрњаз, потпредседник, Светлана Варадинац, Миодраг Богуновић и Младен Родић. Уводничари и водитељи семинара били су Јован Протић, шеф мисије **ИО** (Међународне организације рада) за Србију, проф. др Дарко Маринковић и др Зоран Ристић. У раду семинара учествовала је и Чеданка Андрић, секретар Републичког социјално-економског савета и учесница у поступку израде Закона о штрајку.

Иако су се учесници семинара сложили око тога да би Закон о штрајку требао заштитити штрајк, а не да буде против штрајка, било је јасно да је законопредлагач – извршна власт (читај: Влада Републике Србије) у овај посао и кренула да би право запослених на штрајк обесмислила и поништила, односно да би штрајк у највећем броју случајева био на местима невидљивим јавности и са законом прописаним минимумом процеса рада. Како је овај посао био готово окончан **2011.** године, па две године чекао на поново реактивирање, **2013.** је прича готово довршена пошто је завршена и јавна расправа о предлогу закона који би се ускоро требао наћи у скупштинској процедури и непосредно по томе „угледати светло дана“.

Протић је нагласио том приликом да је мисија **ИО** била да пружи подршку не само синдикатима, већ и конституентима (Влади и послодавцима) јер је **ИО** организација у којој су равноправни представници синдиката (синдикалних централа) и влада држава чланица (министарстава рада), те да је њихов посао био усклађивање са међународним радним законодавством, односно конвенцијама и препорука **МОП**-а. За разлику од **2011.** године, када је у радној групи, уз представнике синдиката, представнике Министарства рада и удружења послодаваца, био и експертски тим професора радног права, две године касније посао су довршили синдикати (**СССС** и „Независност“), послодавци (**УПС**) и Министарство рада на начин да су консензусом утврдили предлог закона који је ишао на јавну расправу. Наводно није ни било потребе за експертима, јер је усаглашен највећи део спорних питања – остала су свега **4** отворена питања: **1.** Забрана штрајка: које су то делатности од јавног значаја у ужем смислу речи есенцијалне делатности које немају право на штрајк, већ могу штрајковати само са минимумом процеса рада, **2.** Да ли је добро то што полиција није наведена међу службе од виталног значаја којима је штрајк забрањен? **3.** Ко су јавни службеници са функцијом – министри, начелници округа? **4.** Здравствени сектор: да ли штрајк треба да буде забрањен у хитним службама, а дозвољен у свим осталим здравственим институцијама? На вама је

да процените да ли је баш међу овим неусаглашеним деловима закона онај који је и битан за вашу делатност.

Председник НСЈС, проф. Ковач је овом приликом напоменуо да је и приликом јавне расправе одржане у Новом Саду упозорио на чињеницу да просвета није есенцијална делатност по номенклатури ПЛО и да самим тиме има право на штрајк, али да јој је то право суспендовано недавно усвојеним Законом о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“ бр. 55/13) и Законом о средњем образовању и васпитању („Сл. гласник РС“ бр. 55/13), пошто је тим законима једнострано уведен и прописан *„минимум процеса рада за наставника је извођење наставе у трајању од 30 минута по часу у оквиру дневног распореда и обављања испита, а за стручног сарадника 20 часова рада недељно“* (члан 79. Закона о основном образовању и васпитању) односно *„минимум процеса рада на наставника је извођење наставе у трајању од 30 односно 40 минута по часу у оквиру дневног распореда и обављања испита, а за стручног сарадника, односно васпитача – 20 часова рада недељно“* (члан 92. Закона о средњем образовању и васпитању). Минимум процеса рада уведен је и запосленима у предшколским установама (члан 47. Закона о предшколском васпитању и образовању), али за разлику од њихових колега из основних и средњих школа, није законом прописан минимум процеса рада. И не само то – поменути законима утврђено је да *„ако наставници, односно стручни сарадници школе учествују у штрајку не обезбеђујући минимум процеса рада (из става 2. члана 79.) директор школе покреће дисциплински поступак“* и *„наставнику, односно стручном сараднику за повреду обавезе из става 2. поменутог члана изриче се мера престанак радног односа“*. Како готово идентична формулација постоји и у члану 92. Закона о средњем образовању и васпитању, јасно је да просветари, бар док се ови чланови закона не измене, у складу са међународним правом, још задуго неће имати право на обуставу рада, односно штрајк, пошто сви стручњаци под појмом штрајка подразумевају обуставу рада, а не и рад са скраћеним радним временом и сл.

На тај начин, упозорио је Ковач, Закон о штрајку и није најгоре што је могло задесити просветаре јер, како ствари стоје, бар засад, они тамо нису наведени као есенцијална делатност, али зато су у нижим законима о основном и средњем образовању и васпитању они дефинисани као делатност од посебног јавног значаја, па самим тиме и са минимумом процеса рада. Посебно питање је и да ли је могуће једнострано прописати минимум процеса рада или је то ствар договора оних који штрајкују и оних против којих је штрајк и организован.

Он је напоменуо да су учесници јавне расправе листом били за то да запослени у штрајку уколико као штрајкачки захтев наводе исплату несиплаћених зарада не могу бити кажњени и неисплаћивањем зараде за време проведено у таквом штрајку. Нажалост, то није ушло у предлог закона, већ могућност да се споразумом штрајкача и послодавца тај проблем реши.

Што се тиче удружења послодаваца, за њих је изгледа најважније питање које је још увек по њима спорно – питање **lock out-a**, иако су се учесници семинара сложили да то није спорно ни у случају када би се нашло у закону, јер би сасвим извесно занемариво мали број послодаваца и применио ову меру, јер она првенствено наноси штету самом послодавцу.

Предлог Закона можете преузети са нашег сајта и покушати да дате допринос његовом побољшању. Бар кроз амандмане које ћете доставити или

Синдикату или посланичким клубовима у Скупштини Србије, јер ће овај закон, као што смо рекли, ускоро почети да производи правно дејство на све запослене у Србији. Што се тиче просвете, као што смо рекли, школски закони су им ово право суспендовали, а како је рекла секретарка републиког СЕС-а, то је био изричит захтев тадашњег министра просвете и представника Владе Србије који је уследио после бесмисленог наставка окончаног, па прекинутог штрајка у просвети **2011.** године. На тај начин су они који су наставили штрајк када је већ закључен Протокол довели до нових законских решења која су запосленима у просвети право на штрајк онемогућили. Да подсетимо – Протокол су потписала два синдиката (СРПС и СОС), а штрајк су наставили део СРПС-а (СОБ), Унија и Синдикат „Независност“, чиме су целу просвету и довели у ово стање. НСПРВ је и тада остао доследан тврдећи да је оно што је договорено Протоколом највише што се могло у том тренутку, а што је касније и време потврдило. У сваком случају, остаје нам огорчена борба за једно од основних радничких права – право на штрајк, и то што је оно у овом тренутку суспендовано не значи да ћемо „копље бацити у трње“, што смо показали и на јавној расправи у запаженим наступима и на последњем скупу са представницима СЕС-а и **ПО.**

Београд, **15.10.2013.** год.

проф. Хани Здравко М. Ковач
члан Председништва СрпС

